

III

(Akty przyjęte na mocy Traktatu UE)

AKTY PRZYJĘTE NA MOCY TYTUŁU VI TRAKTATU UE

DECYZJA RAMOWA RADY 2008/913/WSiSW

z dnia 28 listopada 2008 r.

w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 29, 31 oraz art. 34 ust. 2 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rasizm i ksenofobia są bezpośrednim pogwałceniem zasad wolności, demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz państwa prawnego, na których opiera się Unia Europejska i które są wspólne wszystkim państwom członkowskim.

(2) O odpowiednie działania zaapelowano w planie działania Rady i Komisji w sprawie optymalnego wykonania postanowień traktatu z Amsterdamu dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości ⁽²⁾, w konkluzjach z posiedzenia Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r., w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 20 września 2000 r. w sprawie stanowiska Unii Europejskiej na Światową Konferencję przeciwko Rasizmowi oraz w sprawie obecnej sytuacji w Unii ⁽³⁾ oraz w komunikacie Komisji skierowanym do Rady i Parlamentu Europejskiego na temat copółrocznej aktualizacji tzw. tabeli wyników osiągniętych w tworzeniu przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej (druga połowa roku 2000). W programie haskim z dnia 4–5 listopada 2004 r. Rada przypominała swoje zdecydowane zobowiązanie do przeciwdziałania wszelkim formom rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii, które wyraziła już w grudniu 2003 r.

(3) Wspólne działanie Rady 96/443/WSiSW z dnia 15 lipca 1996 r. dotyczące działania w celu zwalczania rasizmu i ksenofobii ⁽⁴⁾ należy uzupełnić dodatkowymi działaniami legislacyjnymi, w związku z koniecznością dalszego zbliżania przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich oraz pokonania przeszkód w skutecznej współpracy sądowej, wynikających głównie z rozbieżności w systemach prawnych poszczególnych państw członkowskich.

(4) Ocena wspólnego działania 96/443/WSiSW i prace przeprowadzane na innych forach międzynarodowych, takich jak Rada Europy, pokazują, że nadal występują utrudnienia we współpracy sądowej i że z tego powodu prawo karne państw członkowskich wymaga dalszego zbliżenia, tak by zapewnić stosowanie kompleksowych i jasnych przepisów służących skutecznemu zwalczaniu rasizmu i ksenofobii.

(5) Rasizm i ksenofobia stanowią zagrożenie dla grup osób będących celem takich zachowań. Aby te same czyny były we wszystkich państwach członkowskich uznawane za przestępstwa oraz by osobom fizycznym i prawnym, które się ich dopuściły lub są za nie odpowiedzialne, groziły skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje, potrzebne jest określenie w Unii Europejskiej wspólnego podejścia prawnokarnego do walki z rasizmem i ksenofobią.

(6) Państwa członkowskie uznają, że walka z rasizmem i ksenofobią wymaga różnego rodzaju środków w kompleksowych ramach i nie może się ograniczać do spraw karnych. Niniejsza decyzja ramowa ogranicza się do zwalczania poprzez środki prawnokarne szczególnie poważnych form rasizmu i ksenofobii. Jako że tradycje kulturowe i prawne poszczególnych państw członkowskich w pewnym stopniu różnią się między sobą, szczególnie w tej dziedzinie, pełna harmonizacja przepisów prawa karnego nie jest obecnie możliwa.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 29 listopada 2007 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Dz.U. C 19 z 23.1.1999, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 146 z 17.5.2001, s. 110.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 185 z 24.7.1996, s. 5.

- (7) W niniejszej decyzji ramowej termin „pochodzenie” należy rozumieć jako odnoszący się głównie do osób lub grup osób będących potomkami osób rozpoznawalnych na podstawie pewnych cech (np. rasy lub koloru skóry), przy czym pewne z tych cech mogą obecnie już nie występować. Mimo to takie osoby lub grupy osób mogą ze względu na swoje pochodzenie być narażone na nienawiść lub przemoc.
- (8) Termin „religia” należy rozumieć jako odnoszący się ogólnie do osób określanych według ich przekonań religijnych lub światopoglądu.
- (9) Termin „nienawiść” należy rozumieć jako odnoszący się do nienawiści okazywanej ze względu na rasę, kolor skóry, religię, pochodzenie lub przynależność narodową lub etniczną.
- (10) Niniejsza decyzja ramowa nie uniemożliwia państwom członkowskim przyjmowania przepisów prawa krajowego, które rozszerzają stosowanie art. 1 ust. 1 lit. c) i d) na przestępstwa skierowane przeciwko grupie osób, którą definiuje się według kryteriów innych niż rasa, kolor skóry, wyznawana religia, pochodzenie albo przynależność narodowa lub etniczna, takich jak status społeczny czy przekonania polityczne.
- (11) Należy zapewnić, aby wszczęcie dochodzenia w sprawie przestępstw na tle rasistowskim i ksenofobicznym oraz podjęcie odnośnych czynności w zakresie ścigania nie zależało od tego, czy ofiary, które często są szczególnie zagrożone i niechętnie podejmowaniu kroków prawnych, złożyły doniesienie lub wniosły skargę.
- (12) Zbliżenie przepisów prawa karnego powinno umożliwić skuteczniejsze zwalczanie przestępstw popełnionych z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych dzięki ułatwieniu pełnej i efektywnej współpracy sądowej państw członkowskich. Dokonując przeglądu niniejszej decyzji ramowej, Rada powinna uwzględnić ewentualne trudności w tym zakresie, tak by możliwa była ocena, czy w tej dziedzinie konieczne są dalsze kroki.
- (13) Ponieważ cel niniejszej decyzji ramowej, jakim jest zapewnienie, aby przestępstwa popełnione z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych podlegały we wszystkich państwach członkowskich w stopniu co najmniej minimalnym skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom karnym, nie może być wystarczająco osiągnięty przez państwa członkowskie działające osobno, gdyż potrzebne są wspólne i spójne zasady, i ponieważ cel ten może w związku z tym zostać lepiej osiągnięty na szczeblu Unii Europejskiej, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości, o której mowa w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej i która została określona w art. 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w ostatnim przywołanym artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza to, co konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (14) Niniejsza decyzja ramowa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami, które uznane zostały w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w szczególności w jej art. 10 i 11, oraz znalazły odzwierciedlenie w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, a zwłaszcza w jej rozdziale II i VI.
- (15) Względy związane z wolnością stowarzyszania się i wolnością wyrażania opinii, w szczególności wolnością prasy i wolnością wypowiedzi w innych mediach, sprawiły, że w wielu państwach członkowskich wprowadzono gwarancje procesowe, a w prawie krajowym zawarto szczególne uregulowania dotyczące ustalania lub ograniczania odpowiedzialności.
- (16) Należy uchylić wspólne działanie 96/443/WSiSW, gdyż w związku z wejściem w życie traktatu z Amsterdamu, dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na ich pochodzenie rasowe lub etniczne⁽¹⁾ oraz niniejszej decyzji ramowej stało się ono zbędne.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ RAMOWĄ:

Artykuł 1

Przestępstwa na tle rasistowskim i ksenofobicznym

1. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki zapewnienia karalności następujących czynów popełnianych umyślnie:
- publiczne nawoływanie do przemocy lub nienawiści skierowanej przeciwko grupie osób, którą definiuje się według rasy, koloru skóry, wyznawanej religii, pochodzenia albo przynależności narodowej lub etnicznej, lub przeciwko członkowi takiej grupy;
 - popełnienie czynu, o którym mowa w lit. a), przez publiczne rozpowszechnianie lub rozprowadzanie tekstów, obrazów lub innych materiałów;
 - publiczne aprobowanie, negowanie lub rażące pomniejszanie zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych w rozumieniu art. 6, 7 i 8 statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego skierowanych przeciwko grupie osób, którą definiuje się według rasy, koloru skóry, wyznawanej religii, pochodzenia albo przynależności narodowej lub etnicznej, lub przeciwko członkowi takiej grupy, jeśli czyny takie mogą podburzać do przemocy lub wzbudzać nienawiść skierowaną przeciwko tej grupie lub jej członkowi;
 - publiczne aprobowanie, negowanie lub rażące pomniejszanie zbrodni określonych w art. 6 Karty Międzynarodowego Trybunału Wojskowego załączonej do porozumienia londyńskiego z dnia 8 sierpnia 1945 r., a skierowanych przeciwko grupie osób, którą definiuje się według rasy, koloru skóry, wyznawanej religii, pochodzenia albo przynależności narodowej lub etnicznej, lub przeciwko członkowi takiej grupy, jeśli czyny takie mogą podburzać do przemocy lub wzbudzać nienawiść skierowaną przeciwko tej grupie lub jej członkowi.

⁽¹⁾ Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22.

2. Na użytek ust. 1 państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o karaniu jedynie takich czynów, które mogą spowodować zakłócenie porządku publicznego lub które stanowią groźbę, obrazę albo zniewagę.

3. Na użytek ust. 1 odniesienie do religii ma obejmować co najmniej postępowanie, które stanowi pretekst do kierowania czynów przeciwko grupie osób, którą definiuje się według rasy, koloru skóry, pochodzenia albo przynależności narodowej lub etnicznej, lub przeciwko członkowi takiej grupy.

4. Przy przyjęciu niniejszej decyzji ramowej lub później każde państwo członkowskie może złożyć oświadczenie, że negowanie lub rażąco pomniejszanie przestępstw, o których mowa w ust. 1 lit. c) lub d), będzie w tym państwie karalne tylko wtedy, gdy zostanie ostatecznie stwierdzone przez sąd krajowy tego państwa członkowskiego lub trybunał międzynarodowy lub gdy zostanie ostatecznie stwierdzone wyłącznie przez trybunał międzynarodowy.

Artykuł 2

Podżeganie i pomocnictwo

1. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki dla zapewnienia karalności podżegania do czynów, o których mowa w art. 1 ust. 1 lit. c) i d).

2. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki dla zapewnienia karalności pomocnictwa w popełnieniu czynów, o których mowa w art. 1.

Artykuł 3

Sankcje karne

1. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki, aby czyny, o których mowa w art. 1 i 2, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstrasżającym sankcjom karnym.

2. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki, aby czyny, o których mowa w art. 1, podlegały karom o maksymalnym wymiarze co najmniej od 1 roku do 3 lat pozbawienia wolności.

Artykuł 4

Pobudki rasistowskie i ksenofobiczne

Państwa członkowskie stosują niezbędne środki, aby w przypadku przestępstw innych niż te, o których mowa w art. 1 i 2, pobudki rasistowskie i ksenofobiczne mogły stanowić okoliczność obciążającą lub aby pobudki takie mogły być uwzględniane przez sądy przy wymiarze kary.

Artykuł 5

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki dla zapewnienia możliwości pociągnięcia osoby prawnej do odpowiedzialności za czyny, o których mowa w art. 1 i 2, popełnione na jej korzyść przez osobę, która działała indywidualnie

lub jako część organu tej osoby prawnej i która w tej osobie prawnej sprawuje funkcję kierowniczą na podstawie:

- a) uprawnienia do reprezentowania tej osoby prawnej;
- b) uprawnienia do podejmowania decyzji w imieniu tej osoby prawnej; lub
- c) uprawnienia do sprawowania kontroli w ramach tej osoby prawnej.

2. Oprócz przypadków przewidzianych w ust. 1 niniejszego artykułu, każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki dla zapewnienia możliwości pociągnięcia osoby prawnej do odpowiedzialności, w przypadku gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony jednej z osób wymienionych w ust. 1 niniejszego artykułu umożliwił osobie im podległej popełnienie na korzyść tej osoby prawnej czynów, o których mowa w art. 1 i 2.

3. Odpowiedzialność osoby prawnej na mocy ust. 1 i 2 niniejszego artykułu nie wyklucza postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym będącym sprawcami czynów, o których mowa w art. 1 i 2, lub pomocnikami.

4. „Osoba prawna” oznacza każdy podmiot prawny, który posiada taki status zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, z wyjątkiem państw lub innych instytucji publicznych podczas sprawowania funkcji publicznych oraz z wyjątkiem publicznych organizacji międzynarodowych.

Artykuł 6

Sankcje nakładane na osoby prawne

1. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki dla zapewnienia możliwości zastosowania wobec osoby prawnej ponoszącej odpowiedzialność zgodnie z art. 5 ust. 1 skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji, obejmujących grzywny lub kary pieniężne o innym charakterze, a także inne kary, takie jak:

- a) pozbawienie prawa do wsparcia publicznego lub pomocy publicznej;
- b) czasowy lub stały zakaz działalności handlowej;
- c) nadzór sądowy;
- d) sądowy nakaz likwidacji.

2. Państwa członkowskie stosują niezbędne środki dla zapewnienia możliwości zastosowania wobec osoby prawnej ponoszącej odpowiedzialność zgodnie z art. 5 ust. 2 skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji lub środków.

Artykuł 7

Przepisy konstytucyjne i podstawowe zasady

1. Niniejsza decyzja ramowa nie wpływa na obowiązek przestrzegania praw podstawowych i ogólnych zasad prawnych, w tym wolności wypowiedzi i wolności stowarzyszania się, zapisanych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej.

2. Niniejsza decyzja ramowa nie zobowiązuje państw członkowskich do stosowania środków niezgodnych z podstawowymi zasadami dotyczącymi wolności stowarzyszenia się i wolności wypowiedzi, w szczególności wolności prasy i innych mediów, wynikającymi z przepisów konstytucyjnych lub niezgodnych z przepisami o prawach i obowiązkach oraz gwarancjach proceduralnych dla prasy lub innych mediów, jeżeli przepisy te dotyczą ustalenia lub ograniczenia odpowiedzialności.

Artykuł 8

Podjęcie dochodzenia lub ścigania

Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki, aby dochodzenie w sprawie czynów, o których mowa w art. 1 i 2, ani ich ściganie karne nie zależało od tego, czy ofiara złoży doniesienie lub wniesie skargę – przynajmniej w najpoważniejszych przypadkach, w których czyn popełniony został na jego terytorium.

Artykuł 9

Jurysdykcja

1. Każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki, aby ustanowić swoją jurysdykcję w odniesieniu do czynów, o których mowa w art. 1 i 2, jeżeli czyny te zostały popełnione:

- a) w całości lub częściowo na jego terytorium;
- b) przez jego obywatela; lub
- c) na korzyść osoby prawnej, której siedziba znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego.

2. Ustanawiając jurysdykcję w myśl ust. 1 lit. a), każde państwo członkowskie stosuje niezbędne środki, aby jego jurysdykcja obejmowała także przypadki, w których czyny popełnione zostają w obrębie systemu informacyjnego, a:

- a) sprawca, popełniając te czyny, jest fizycznie obecny na jego terytorium, niezależnie od tego, czy czyny te dotyczą materiału zawartego w systemie informacyjnym kontrolowanym z jego terytorium;
- b) czyny te dotyczą materiału zawartego w systemie informacyjnym kontrolowanym z jego terytorium, niezależnie od tego, czy sprawca, popełniając je, jest fizycznie obecny na jego terytorium.

3. Państwo członkowskie może zdecydować, że nie będzie stosować zasad jurysdykcji ustalonych w ust. 1 lit. b) i c) albo

że będzie je stosować tylko w określonych przypadkach lub określonych okolicznościach.

Artykuł 10

Wdrożenie i przegląd

1. Państwa członkowskie stosują środki niezbędne do wykonania przepisów niniejszej decyzji ramowej do dnia 28 listopada 2010 r.

2. W tym samym terminie państwa członkowskie przekazują Sekretariatowi Generalnemu Rady oraz Komisji tekst przepisów, które przenoszą do ich prawa krajowego obowiązki wynikające z niniejszej decyzji ramowej. Na podstawie sprawozdania Rady opartego na takich informacjach oraz pisemnego sprawozdania Komisji Rada ocenia do dnia 28 listopada 2013 r., w jakim zakresie państwa członkowskie wykonały niniejszą decyzję ramową.

3. Przed dniem 28 listopada 2013 r. Rada dokonuje przeglądu niniejszej decyzji ramowej. W celu przygotowania tego przeglądu Rada zwróci się do państw członkowskich z pytaniem, czy napotkały trudności w trakcie współpracy sądowej odnoszącej się do czynów wymienionych w art. 1 ust. 1. Ponadto Rada może zwrócić się do Eurojustu o sporządzenie sprawozdania na temat ewentualnych przeszkód we współpracy sądowej państw członkowskich w tym zakresie, wynikłych z różnic między krajowymi przepisami.

Artykuł 11

Uchylenie wspólnego działania 96/443/WSiSW

Niniejszym uchyla się wspólne działanie 96/443/WSiSW.

Artykuł 12

Terytorialny zakres zastosowania

Niniejsza decyzja ramowa ma zastosowanie do Gibraltaru.

Artykuł 13

Wejście w życie

Niniejsza decyzja ramowa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli, dnia 28 listopada 2008 r.

W imieniu Rady

M. ALLIOT-MARIE

Przewodniczący